

NA ŠPICI — 14. 05. 2021

Nisem dekle niti ženska in Physis na online ogledu

Daliborka Podboj, online



Physis (foto: Matjaž Rušt) in Nisem dekle niti ženska (foto: Avgust Adrian Braatz)

Skupni imenovalec obeh premier je dejstvo, da sta stekli aprila na spletni povezavi, ko ustvarjalci niso mogli učakati možnosti za predstavitev v klasični obliki, saj so priprave in upanja ugasnila sredi oktobra 2020 ob drugi globalni (virusni) zapori. Tako dramski Physis kot mladostni optimizem Nisem dekle niti ženska sta prav posebej bila prirejena za digitalno predvajanje, kar filmsko doživetje obeh uprizoritev.

V gibki plastiki sodobnih umetniških prijemov Physis se na odrskem tnalu razgalita mit in moč države ob zgodovinskih in aktualnih dejstvih, podprtih še s filozofsko besedo. Physis je nastal po zamisli **Anite Wach** in **Bojana Jablanovca**, ki je zastavil koncept in režiral predstavo, zasnovano na besedilu **Friedricha Nietzscheja** (odlomki iz knjiga F. Nietzsche: Tako je govoril Zaratustra, Slovenska matica, Ljubljana 1984, v prevodu **Janka Modra**). Glavna in edina vloga v predstavi je imenovani Nietzsche, nedefinirano plazeče se človeško bitje, ki citira odlomke iz omenjene knjige, docela plastično pa lik oblikuje in citira igralec **Gregor Zorc**. Je predstavnik srhljivega človeškega niča, ki ga Zorc nazorno izpostavi še v presežkih svoje slinaste substance, ko se njegove lepljive besede kotalijo po odrski ravnini, na koncu pa se še sam povalja v lastnih izpljunktih, okuženih ali pač ne. In se Physis simbolično zaključí s posnetkom pesmi **Franka Sinatre** That's Life.



Physis

Začetek steče s kamero, ki drsi po podiju odra, kot bi iskala junaškega znanilca človeških časov, tudi ga najde v sedečem položaju, ga osvetli (oblikovanje svetlobe **Igor Remeta**), njega, Nietzscheja, pa prelevi v plazečega stvora, ki se ne postavlja na lastne noge, ampak se v belih ponošenih hlačah ('gatah') gibko giblje in zvija po tleh vseh 80 minut uprizoritve, ko benti o državi: ki laže v vseh jezikih dobrega in zla ... kjer vsi izgubljajo sebe, tako dobri kot hudobni ... in je peklensko polna smrti ... Kamera mu ves čas živo sledi, tudi jasno zazna prihuljeno zlobo v njegovem pogledu, medtem ko lepi bele oznake po tleh, tudi jih nazorno pečati z dodatnim zamahom roke. Na njih pa se postavljajo v točno zaznanih razmikih ljudje, ki jih on imenuje odurne opice, sicer je to neimenovana skupina, označena kot Odvečni: **Anita Wach, Aleksandra Kmetič, Daniele Tenze, Ena Kurtalić, Jernej Škof, Kristina Aleksova, Loup Abramovici, Mitja Lovše, Neža Blažič, Nina Goropečnik, Olja Grubić, Rok Kravanja, Sara Horžen, Timotej Novaković, Tina Habun (Tjaša Črnigoj), Rea Vogrinčič, Vesna Hauschild** in **Lena**. Odvečni so nemi znanilci pretresljivih državnih scen tako aktualne virusne ali pač mnogih iz preteklih vojn in represivnih državnih ukrepov; ko se po spominu kar vrstijo slike množic koncentracijskih taborišč, plinskih komor nedavnih fašističnih vojnih časov. Ko tako eden za drugim vstopajo v prostor, pa svoje lepo zloženo oblačilo (kostumografija Olja Grubić) ritualno polagajo na roke človeku, ki jih pričaka ob vhodu. Povsem razgaljeni se nemo razvrščajo in postavljajo na bele talne oznake; so pokončni, vendar neizrazni. Le eni med njimi uspe osebni odklon, ko svoje telo pogumno prepogiba, kot bi želela začititi živi utrip lastnega tkiva, medtem ko snuje kiparsko statiko poziranja (koreografija Anita Wach, Kristina Aleksova). Je tudi edini zaznani trenutek bledega osebnega poguma ali telesnega občutenja. Pozneje steče še koronska koreografska različica, ko eden za drugim v primernih razdaljah stopajo po prostoru, nato se še polegajo po tleh. Posebno živo vlogo si prisluži beli kodrček, ki edini tudi živo zre v prostor in opazuje to čudno premikajočo se kolono, nato mirno obsedi ob svoji ležeči lastnici, ki skupaj z ostalimi prekriva tla. Jasni glasbeni posnetki odlomkov iz znanih oper **Offenbacha, Wagnerja** in simfonije **Dvořáka**, tudi glasovi vokalne skupine Gallina pa še dodatno potencirajo dramatične scenske trenutke (glasba in oblikovanje **Eduardo Raon**, snemalec tona **Jaka Batič**).



Physis (foto: Matjaž Rušt)

Friedrich Nietzsche (1844–1900) je najprej deloval kot klasični filolog, nato pa postal filozof, tudi kritik, pesnik in skladatelj, ki je dojel človeka in zaznal njegov življenjski obstoj, sam pa končal v umobolnici. Zaratustra, perzijski prerok, rojen okoli 640 let p. n. št., je zasnoval življenjski sistem (verski, politični, etični), s katerim naj bi odrešil človeka in svet. Po vseh teh tisočletjih pa se človek, kot kaže, ni kaj dosti spremenil ali pač odrešil, vsaj sodeč po izpisani zgodovini zaznanih časov, kar režiserju Jablanovcu večplastno in slikovito uspe zaobjeti v dramski celoti filmske verzije Physis, posnete 23.–25. februarja na odru SMEEL (vodja snemanja **Vid Hajnšek**, direktor fotografije **Rok Kajzer Nagode**, montaža B. Jablanovec; kamere: Rok K. Nagode, Vid Hajnšek, **Vid Uršič, Špela Škulj**), prvič predvajane na spletu 11. aprila (ogled 23. 4.) v produkciji Via Negativa.



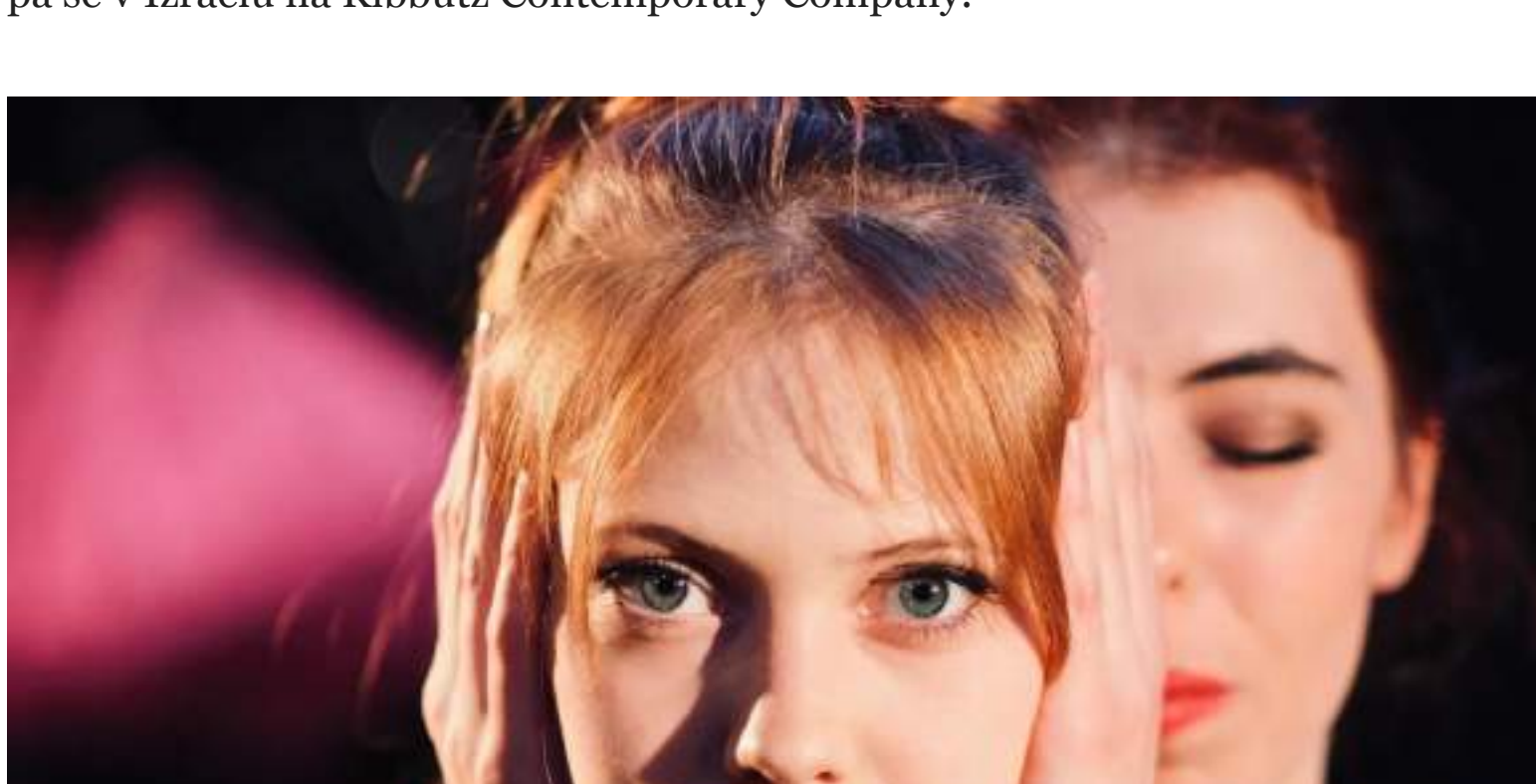
Nisem dekle niti ženska (foto: Avgust Adrian Braatz)

V plesu, prijateljskem dialogu in glasbi je zasnovano scensko srečanje dveh prijateljic rane mladosti, ki nosi naslov Nisem dekle niti ženska; spletna uprizoritev v koreografiji **Tjaše Bucik** in režiji **Tereze Gregorič** ter avtorski glasbi **Avgusta Ariana Braatza** (tudi se uporabila glasba **Akire Kosemure** YOU, oblikovanje zvoka: **Matej Čelik**), premierno predvajanje pa 24. aprila na spletu SNG NG (ogled 29. 4.), sledila tudi že spletna ponovitev 6. 5. Projekt se snuje na avtorskem utripu dveh umetnic in prijateljic, ki svojo profesionalno pot pospešenih korakov začenjata takoj po zaključku akademskih študij, žal ta njun polet bil tudi nenadno ustavljen, ko je nastopila koronska zamrznitev gledališč. Akterki in soavtorici igrivih dialogov mladostne sproščenosti sta prijateljici še iz šolskih klopi, sicer pa že prepoznavni in uveljavljeni na slovenski umetniški sceni: je plesalka in koreografinja Tjaša Bucik, tudi diplomantka Fakultete za šport, in je temperamentna igralka SNG NG Anuša Kodelja. V času nezaželenega (globalnega) koronskega zastoja, ki je botrovalo tudi njuni domači vrnitvi, pa se znova povežeta, tudi združita v zamisli o obujanju spominov na skupno odraščanje in prijateljevanje, ki se je rojevalo v Novi Gorici, tudi srčno gojilo, dokler ni nastopilo obdobje študijskih usmeritev in umetniških poti.



V siju svetlobe odrskih luči (oblikovanje svetlobe **Samo Oblokar**) se uzre čar barvite scene, kjer kraljujejo raznobarni tutuji, obešalniki in pisana oblačila iz omar, v ozadju pa privlačna zofa, na kateri se tudi tokrat spletajo ter zapletajo intimni pogovori, sprožajo valovi smeha, se celo utrne iskrena tolažba, pa še kaka solza steče prijateljici na ramo. Anuša je tista, ki vročično pripoveduje, duhovito zabava, tudi bogati govorno besedo s svojimi temperamentnimi izlivmi, ko obuja skupne spomine, ki se začnejo s prvim šolskim dnem v spremstvu mam, ko ju posedeta v isto klop; hudomušno pa doda, da brez tega materskega dejanja niti te predstave ne bi bilo. Igralka pripoveduje o mirni, že takrat v plesni korak zagledani Tjaši, sicer še tekmovalki atletike, vendarle pa na koncu le prevladal njen ples. O sebi pa spregovori kot o nestanovitni osebi, ki vseskozi išče, pravzaprav lovi spremembe, tudi se za nekaj časa znajde v različnih plesnih okvirih, svoj gibki repertoar pa začne z baletom, tudi bila mažoretka s palico, s Tjašo se nevede in skupaj znajdeti pri pevskem zboru, na koncu se je tudi njej uspelo ustaliti, se odločiti kam in obstati na gledališkem odru. Ko Anušine besede zabavno letijo po odru, jih občasno mirno z glasom, besedo ali pripovedjo potrdi in dopolni še Tjaša, predvsem pa svoje mnenje izpiše v gibkih vzgibih trenutnega plesnega vzgona, tako kot je vedno plesala, tudi tokrat z radostjo, ko svoje plesno veselje veje po odru, tudi ga podeli s nami pred zasloni. Ob koncu pa sledil še njen eleganten brezhibni solo v svetlo sivem kostumu, ples valovite mehkebe, živih pogledov, ki sceno prevetri v krogotoku fluidnih plesnih linij s pridihom lastne gibke in notranje čutne lepote.

Mlade, uspešne in ambiciozne plesalke Tjaše Bucik se spominjamo še iz predstav MN Dance Comany v Novi Gorici. Začela je tudi z baletom v Glasbeni šoli Nova Gorica, nato nadaljevala v sferah hip-hopa, moderna in sodobnega plesa v MN plesni šoli, tudi se plesno dopolnjevala in izobraževala tako doma kot v tujini, končno še na študijah: MP3 Project di Michele Pogliani v Rimu, v letih 2019/2020 pa še v Izraelu na Kibbutz Contemporary Company.



(foto: Avgust Adrian Braatz)

Za uspešno predvajanje okoli 40 minut avtorskega projekta Anuše Kodelja in Tjaše Bucik, Nisem dekle niti ženska, v produkciji SNG NG in koprodukciji: Zavod Scaramouche, Arian film, MP3 Project ASD (Rim), Kulturni dom NG, Park Pečno sta zaslužna tudi režiserja spletnega posnetka Tereza Gregorič in Avgust A. Braatz, obenem tudi snemalec. V mladostnem duhu zasnovan projekt Nisem dekle niti ženska, ki dobrodošlo vedri obstoječo težo koronskih oblakov, je tudi sestavni del obstoječega časa in življenja. Je življenje mladih ustvarjalcev in umetnikov, ki jih življenje tudi navdihuje, mu zaupajo in ga optimistično krojijo. Ali niso tudi oni sestavni del vsake države?